

Fakultní základní škola Olomouc
Hálkova 4

ZÁVĚREČNÁ PRÁCE

Kynologie – výcvik jorkšírského teriéra

Velká Bystřice, květen 2011

Lucie MAHROVÁ

Obsah

1	Úvod	3
2	Kynologie	4
2.1	Současnost	4
2.2	Psí sporty	6
3	Pes domácí.....	8
3.1	Povahové vlastnosti	8
3.2	Jak pes uvažuje	11
3.3	Rozdílné osobnosti	12
4	Jorkšírský teriér	13
4.1	Šlechtění	13
4.2	Dnešní využití, povaha	16
5	Závěr.....	18

Abstrakt

Moje práce se týká mých oblíbených zvířat – psů. Snažila jsem se vám dát příklad současného problému soužití psů a lidí. Nevhodným výběrem plemene počínaje a neovladatelností psa konče. V další části jsem se zaměřila na jedno z mých oblíbených plemen – mého jorkšírského teriéra, kterého se také snažím vést k poslušnosti.

Abstract

My final work is about my favourite animals – dogs. I tried to give you an example of the current problem of coexistence dogs and humans. First it will started with inconvenient choice of breed and it finishes with bad uncontrollability. In the next part, I focused on my favourite dog breed – my Yorkshire terrier, that I'm trying to train.

1 Úvod

Kynologie – výcvik jorkšírského teriéra. Toto téma závěrečné práce jsem si vymyslela proto, že sama mám jednoho jorkšíra doma a psi řadím mezi svá nejoblíbenější zvířata. Chci vás seznámit se současnými problémy kynologie a přiblížit psí sporty. A především vyvrátit názor, že jorkšírského teriéra nelze vycvičit.

Kynologii bych se chtěla zabývat i v budoucnu, a tak jsem využila možnosti výběru tohoto tématu k vypracování závěrečné práce jako další způsob jak obohatit své dosavadní vědomosti. Doufám, že se i vy přiučíte něco nového a třeba se na základě mé práce také začnete věnovat kynologii.

Práci jsem rozdělila do tří částí. První je o kynologii. Můžete se zde dočíst o již zmíněném problému současné kynologie nebo psích sportech. Já se teď s fenkou Ťapkou snažím věnovat dogdancingu a chodím s ní trénovat poslušnost na cvičišťe do Bystrovan u Olomouce.

Druhá část je obecně o psovi, ačkoli si myslím, že každý pes je jedinečný a každý má jinou povahu. Dočtete se o povahových vlastnostech nebo o rozdílných osobnostech psa. Pokud jste doposud báдали nad tím, jak asi pes přemýšlí, odpověď možná naleznete v podkapitole Jak pes uvažuje.

Třetí část jsem se rozhodla věnovat současné době jednomu s nejoblíbenějších plemen – Jorkšírskému teriéroví. Využila jsem volného prostoru k psaní, a tak vám přiblížila, z kterých ras Jorkšírové byli vyšlechtěni a dále jsem se snažila vystihnout jejich povahu, ale jak už jsem řekla, každý pes je jedinečný a někdy jeho povaha ani nejde popsat slovy, to se musí vidět.

2 Kynologie

2.1 Současnost

Psi byli vyšlechtěni k práci. Lidé využívali jejich fyzické síly, schopnosti soustředit se a schopnosti být ostražití. Ačkoli jsou dnešní psi většinou pravidelně krmeni, je jim poskytována veškerá péče a jsou chráněni před nebezpečím, vedou ve skutečnosti velmi nudný život.

U nás doposud máme a doufejme, že v budoucnu budeme mít ve zdokonalené, ale více či méně zkomercializované podobě cvičiště, patřící většinou Českému kynologickému svazu. Zde lze cvičit nejen poslušnost, ale i obranu a stopování. Tyto specializované cviky by se psem měl probírat pouze majitel, který se výcviku věnuje důsledně. Nedotažený výcvik ostrého psa k obraně může být nebezpečný, pokud mu nepředchází perfektní poslušnost a zvladatelnost zvířete. Žádné zvíře není samo o sobě zlé. Nikoho nenapadne posadit malé dítě na závodního koně, ale jediné na poníka v ohrádce. Stejně tak by si dnešní podnikatelé neměli pořizovat rotvajlery či jiná razantní plemena k ochraně rodiny, v níž otec nemá čas, matka nemá chuť, babička nemá sílu a všichni dohromady ani schopnosti zvíře ovládnout a cvičit. Mají ovšem peníze, a tak si v lepším případě nechají psa vycvičit u odborníka. Ani ten ale nezaručí, že je pes v mezních situacích poslechne.

obr. 1 Rotvajler

Mít psa je nádherné, ale každý by si měl pořídit jen takového, na něhož sám fyzicky i psychicky stačí. Stejně je to i s loveckými plemeny. Někteří lovečtí psi, například setři, jsou krásní a atraktivní svým vzhledem, ale svými loveckými sklony se do městského bytu na válendu nehodí.

Každé psí plemeno bylo kdysi vyšlechtěno k určitému účelu. Každé má proto svůj zvláštní vzhled, ale i osobité povahové vlastnosti. Neměli bychom se proto snažit všechny psy vtěsnat do obrazu hodného zvířátka na gauč, na procházku po parku nebo na psí výstavu. Stále více psů je chováno pouze pro dekorativní účely. Měli bychom psům nechat jejich užitečnost, služebním psům jejich ostrost, čichové schopnosti, a tudíž i výcvik, který toho dokáže využít, mysliveckým plemenům jejich lovecké pudy a schopnost lovit zvěř po boku člověka. A hlavně bychom neměli

zapomínat, že zvíře je zvíře. Můžeme svého psa milovat nade vše, poskytnout mu pohodlí a péči na nejvyšší úrovni, ale mějme na paměti, že tady nebude po celý náš život. A mějme taky na paměti, že pro většinu psů existují přirozenější aktivity, než ležet celý den na polštáři.

obr. 2 Irský setr

2.2 Psí sporty

Agility – Je to sport se psy, podobný koňskému parkuru. Vznikl okolo roku 1978. Agility může dělat úplně každý s jakýmkoliv psem. Samozřejmě některá plemena se na agility hodí víc jako např. pudl, sheltie, border kolie a kolie dlouhosrstá, belgičtí ovčáci atd. Závodí ale i různí kříženci. Cílem je, aby psovod se svým psem překonal trať s překážkami ve správném směru a pořadí, bez chyb a v co nejlepším čase.

Je to pro psy jedna z nejpřirozenějších aktivit - pes ve smečce (společně se svým pánem) spolupracuje při překonávání překážek v honbě za kořistí. Kořistí se stává pamlsek či hračka a pochvala na konci každého parkuru. Je to sport, který prospívá fyzické kondici psa i psovoda a velmi dobře upevňuje vztahy mezi psem a pánem.

obr. 3 Border kolie

Dogfrisbee – Je hra Frisbee se psem, kde pes a člověk tvoří jeden tým. Je docela složité naučit psa pochytat i několik „frisbíček“ za půl minuty. Pes musí zvládnout určitou sestavu a jsou na to různá pravidla podobně jako u poslušnosti zkušební řády.

obr. 4 Dogfrisbee

Dogdancing – Je tanec se psem, který spočívá v tom, že pes pod vedením psovoda provede sérii cviků v rytmu hudby. Tento sport pochází z Anglie, kde vznikl z klasické poslušnosti, do které byly postupně přidávány různé cviky dnešního Freestyle. Nejrozšířenější je v Anglii a Americe.

obr. 5 Dogdancing

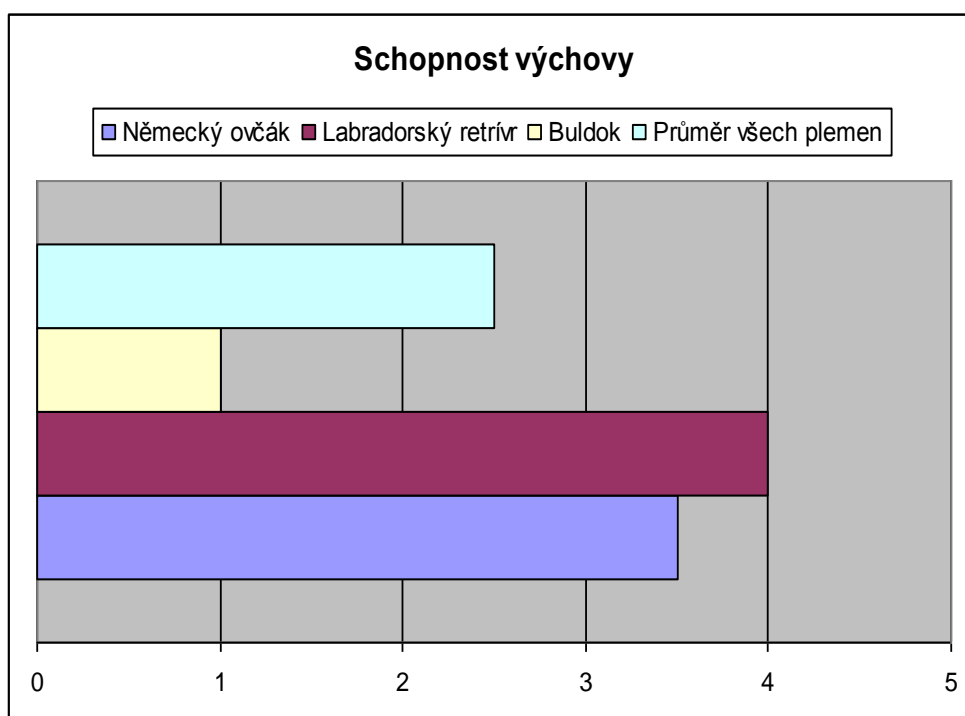
3 Pes domácí

3.1 Povahové vlastnosti

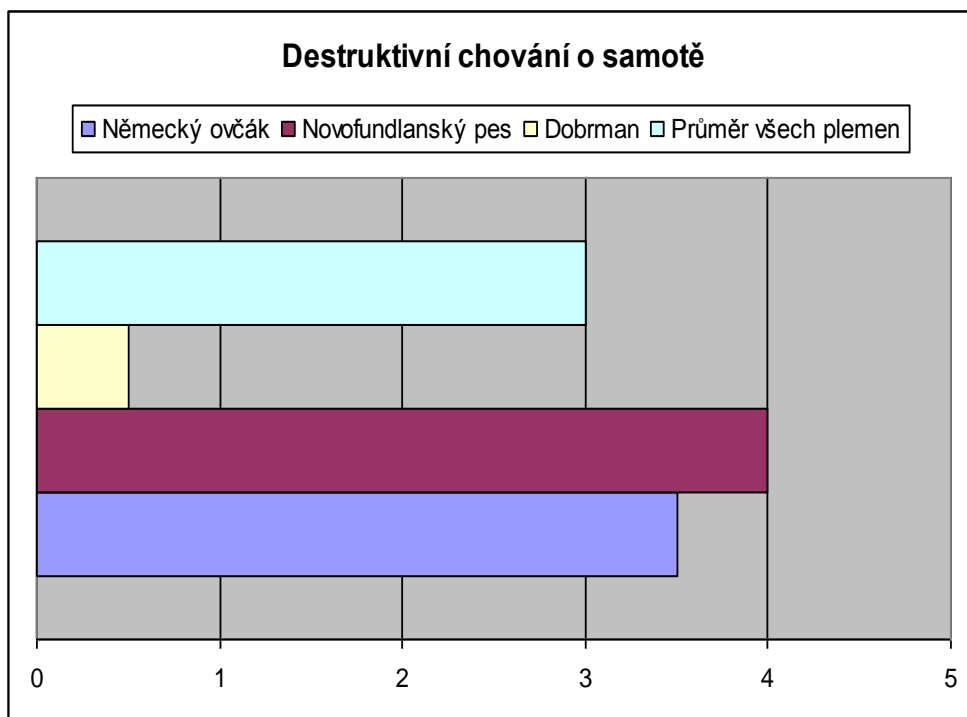
„Pes – přítel člověka zaujal v dnešní době v našem životě tak významné místo, že ti, kdo zvířata rádi nemají, to nesou jen s velkou nelibostí. A přece je tento vztah důvodem k radosti: vždyť tito tvorové nám poskytují tolik důležitých věcí – přátelství, něhu, humor, potěšení ze života, ušlechtilost, věrnost.... a to ještě výčet není zdaleka úplný.“ napsal ve své knize Jean-Pierre Hutin. Připadalo mi to tak pravdivé a zároveň jakoby takový přítel ani nemohl existovat. Zdálo se mi proto vhodné tyto dvě, byť prosté věty, použít pro úvod této podkapitoly. Já se ve svém životě snažím řídit nepsaným pravidlem, kdo nemá rád zvířata, nemá rád ani lidi, které přiznávám nemusí být vždy pravdivé, ale o charakteru člověka určitě vypovídá.

Nebudu se zde zabývat historií vývoje psa domácího (latinsky *Canis familiaris*), neboť všichni jistě víte, že jeho předkem je vlk. Dnes už toho společného moc nemají, jelikož vývoj trval přes několik tisíciletí. V průběhu soužití psa s člověkem se podařilo vytvořit nejrůznější plemena psů, které jsou obrazem lidských potřeb. V dnešní době máme přibližně 400 plemen psů, které se liší velikostí, zbarvením a účelem. Co se týče povahových vlastností, ty se u každého plemene liší, ale povahu psa udává především výchova. Tyto tzn. povahové vlastnosti by měli určit majiteli směr, kterým se bude výchova jeho psa odebírat a měl by dbát na to, aby si vybral plemeno jemu vyhovující a aby se pes nestal v jeho rukou „načasovanou bombou“.

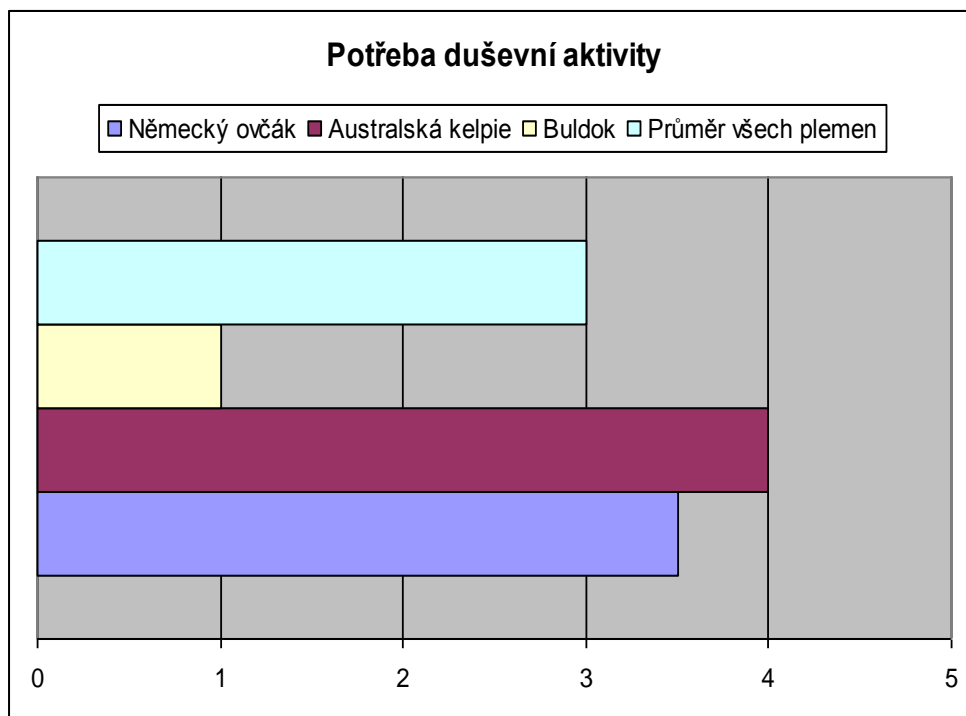
Zde jsou grafy, které vám alespoň z části naznačí jak se v daných situacích chová pár vybraných plemen.

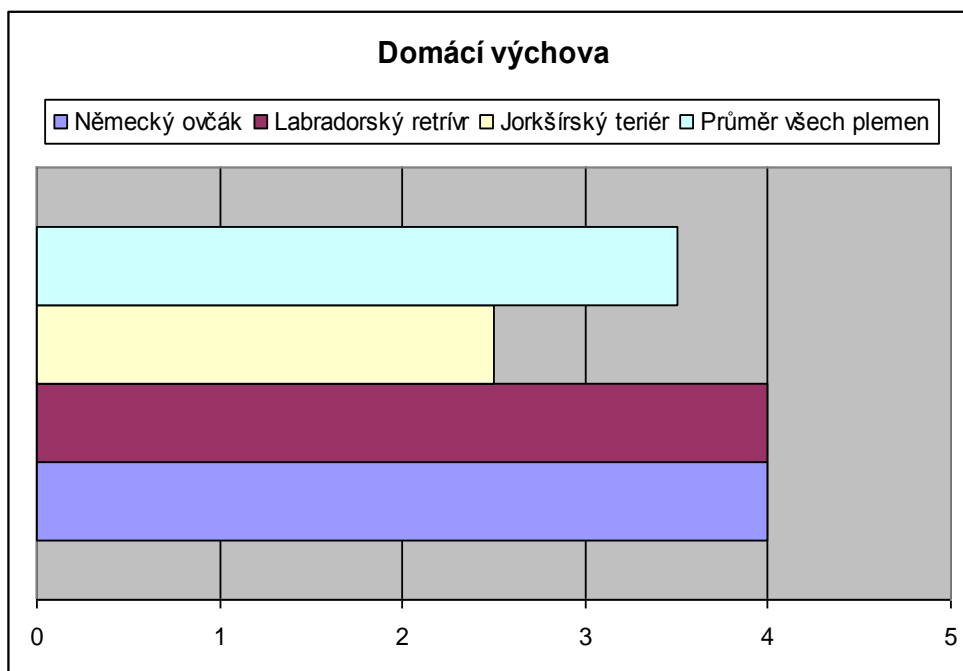
graf 1 Schopnost výchovy

graf 2 Destruktivní chování o samotě

graf 3 Potřeba duševní aktivity

graf 4 Domácí výchova

obr. 6 Australská kelpie

3.2 Jak pes uvažuje

Psi jsou v mnoha ohledech podobní člověku: potřebují společnost a duševní a fyzickou stimulaci, aby mohli rozvinout všechny své schopnosti. Reagují na odměnu, a když se nudí, podléhají zlovykům. Stále se učí, ať již jsou cvičeni, či nikoliv. Nicméně psi nejsou lidé, pokud jde o přetvářku. Každý pes je jedinečnou osobností, a proto psi inteligence, tolerance a schopnost výcviku je u každého odlišná. Nicméně je dobré řídit se pravidlem, že *každý* pes jde vycvičit.

Pes myslí logicky, ale ve srovnání s člověkem jednodušeji. Psi jsou, stejně jako vlci, zvířata žijící ve smečce, která respektují svého vůdce a podřizují se mu. Jejich prvotní zájem je přežití a pohodlí. Pro psa se přežití rovná potravě, což je výhoda pro výcvik. Pamlsku lze využít jako odměny, plní-li pes dobře úkoly.

Ochota podřídit se – Jen málo psů chce být vůdcem smečky. Převažující většina se cítí v bezpečí a spokojená, když ví, že smečku někdo vede. Výcvik štěňat k poslušnosti toto přirozené chování posiluje a učí je poslouchat povely lidí.

Společenský život psa – Štěňeti byste měli zajistit co nejvíce kontaktu s jinými psy, protože si potřebuje zvyknout na jejich společnost. Jinak se v dospělosti bude cítit bezpečně jen s lidmi.

3.3 Rozdílné osobnosti

Dominantní a sebejistí – Někteří psi, bez ohledu na plemennou příslušnost, mají od přírody průbojnější povahu. Zejména samci se snaží být dominantní a průbojnější než feny. Dominantní pes bývá hůře cvičitelný.

Submisivní a nejistí – Submisivní psy mlže výcvik k poslušnosti snadno vystrašit. Tito psi vyžadují při výcviku pomalejší tempo a jemný přístup, povely byste jim neměli vydávat příliš drsně.

Roztěkaní psi – Některé psy více zajímají hry s ostatními psy než povely jejich pánů. Takoví psi se většinou již v mládí špatně integrovali do společnosti lidí. Je lépe cvičit je samotné než ve skupině jiných psů.

Spolupracující a bystří – Nejsnadněji se cvičí zvědaví psi s vrozenou náklonností k lidem. Nejrychleji se cvičí psi, kteří pozorně sledují lidi a poslouchají jejich povely.

KOMPROMIS – Žádný pes většinou není výhradně dominantní ani submisivní, jeho osobnost obsahuje tyto povahové rysy ve vyvážených proporcích. V konkrétních podmínkách však dochází k zvýraznění dominantnosti či submisivnosti a pes se podle toho chová.

MANIPULACE – Někteří psi chytré ovládají své pány předstíráním bezmocnosti a podřízenosti. Takový pes se svému pánovi vnucuje a dožaduje se pozornosti. Tito manipulátoři jsou ve skutečnosti dominantními zvířaty, která zvládla rafinované metody při prosazení autority.

obr. 7 Německý ovčák

4 Jorkšírský teriér

4.1 Šlechtění

Jorkšírský teriér byl vyšlechtěn v polovině 19. století, v době, kdy britští chovatelé křížili mnoho druhů teriérů, aby získali psy, jež by vyhovovali jejich potřebám.

Plemeno, dnes známé jako jorkšírský teriér, se ve své nejzřetelnější podobě poprvé objevil v britských hrabstvích Yorkshire (odtud ang. název Yorkshire terrier) a Lancashire. Dodnes je předmětem sporu, z kterých plemen byli vlastně vyšlechtěni. V úvahu přicházejí anglický toy teriér, maltézáček, skajteriér, dandie dinmont teriér a dvě vyhynulá plemena, paisley teriér a clydesdaleský teriér.

obr. 8 Maltézský psík

obr. 9 Dandie dinmont teriér

Paisley teriér je popisován jako šedý psík s kratším hřbetem a hrubší srstí. Clydesdaleský teriér se se svým dlouhým tělem, charakteristickými ušima a po zem dlouhou srstí podobal dnešnímu skajteriérovi. Příslušníci těchto plemen byli díky své velikosti a hbitosti úžasnými lovcí myši. Horníci je používali k zabíjení krys v dolech, kde jim překáželi v práci.

obr. 10 Skajteriér

Přestože se jorkšírští teriéři dnes chovají vlastně jen jako výstavní psi a společenská zvířata, mají pořád bojovného ducha. Angličtí toy teriéři, jejichž krev jim mimo jiné koluje v žilách, byli divocí lovci krys. Tito psi nezabíjeli krysy pouze pro „služební účely“, ale i pro zábavu. Na konci 19. století získaly závody v zabíjení krys v Británii velkou oblibu. Malí černožlatí teriéři dokázali své krysí nepřátele zabít neuvěřitelně rychle. Někteří jedinci dokázali pozabít několik set krys za pouhých deset minut. Vzrušující střikání krve a odporné pištění krys zařadilo tuhle krutou zábavu mezi tak populární „sporty“, jako jsou býčí, kohoutí nebo psí zápasy.

obr. 11 Toy teriér

Peter Eden z Velké Británie je, pravděpodobně mylně, pokládán za hlavního „propagátora a šlechtitele“ jorkšírského teriéra, ještě před tím, než tak bylo plemeno pojmenováno. Původní název pro toto plemeno byl skotský a jorkšírský broken-haired teriér. Edenův vliv na toto plemeno byl bez pochyby významný, přestože zřejmě není skutečným „vynálezcem“ jorkšírských teriérů. Každopádně je jisté, že byl hlavním chovatelem této rasy.

Ačkoli se Peteru Edenovi připisuje zásluha za vyšlechtění jorkšírů, nezískal na výstavách více uznání než paní Jonas Fosterová. Jeden z jejich špičkových psů je znám jako Šampion Ted, výherce skoro tří set cen. Paní Fosterová se o svoje psy starala s nejvyšší péčí, vystavovala je ve špičkové formě a soutěžit nechala jen psy k tomu určené, na rozdíl od mnoha dnešních vystavovatelů, kteří klidně soutěží i se psy druhé kategorie. Zkrátka prošlapala jorkšírskému plemenu cestu.

V tomto vývojovém období činila obvyklá váha psů okolo 3,6-4,5 kg, což je o hodně méně, než původních 6,8 kg.

4.2 Dnešní využití, povaha

Jorkiové jsou velice oblíbení díky svému malému vzrůstu, roztomilému vzhledu a svou vychytralostí. Jsou jako malé živé panenky. Jorkšírové nadevše milují společnost a jsou ochotni uvítat ve svém světě kohokoli. Jsou důvěřiví a každému laskavému a veselému člověku se rádi odvděčí za to, že s ním tráví čas.

V současné době jim na chuť přichází čím dál víc lidí a pomalu zjišťují, že díky svým drobným rozměrům nepotřebuje „jorki“ mnoho místa ani drahou boudu, či jiné zvláštní vybavení. Avšak zdání klame, myslíte-li si, že čím menší pes, tím méně vydajů, jste na omylu. Například německý ovčák je celoročně venku na zahradě a nepotřebuje nic kromě jídla a kouska teplého místa. Naproti tomu jorkšír potřebuje jídlo, své hračky, aby neničil věci okolo sebe, odčervení, přípravky proti blechám a klíšťatům a musí docházet asi jednou za čtvrt roku k holiči, který se postará o jeho srst. Kdo si to nevyzkoušel neuvěří.

obr. 12 Ťapinka – můj jorkšířský teriér

Ačkoli jorkšířští teriéři nedosahují velikosti hlídacího psa, velmi chrání svůj domov a lidi. Stále má odvahu teriéřských předků, a přestože je malý, nebojí se. Jorkšířský teriér, který hlídá majetek svého pána předvede dokonalý nebojácný a výstražný postoj, je-li vyprovokován. Jorkiové mají sloní paměť! Jakmile psíka naštvete a on si vás zapamatuje jako nepřítele, nikdy na váš hřích nezapomene.

obr. 13 Fotka mluví za vše!

Mnoho lidí si myslí, že se nedají vycvičit. Ale nevěřte tomu, je to lež. Mnohdy jsou v poslušnosti i lepší než větší psi. Učí se ohromně rychle jednoduché a srandovní triky. Budete-li jorkiho cvičit tak, že ho to bude bavit, uvidíte, že se na své další „hodiny“ cvičení bude těšit a půjde mu to lépe, než když ho budete nutit. Dokonce můžou mít i velkou „slovní“ zásobu. Budou rozumět jednoduchým a rázným slovům a zjistíte jak je okouzující, když nesmíte před vaším psem mluvit nahlas o kočce, protože jinak zpozorní a začne ji hledat.

Většina jorkšířů miluje zábavu. Stejně jako pro většinu psů, hraní je pro ně způsob života. Budou vám vděční za jednoduché hry, jako je třeba kutálení míčku, přetahování se nebo aportování. Stručně řečeno, jorkšířský teriér je ideálním psem pro někoho, kdo chce malého krásného pejska plného energie a lásky.

5 Závěr

Jorkšírský teriér není nejideálnějším psem. Má své výhody i nevýhody např. může mít sklony k agresi, avšak jen proto, že lidé, co tyto roztomilé psíky vyšlechtili chtěli, aby takový byl. Aby byl *teriér*. Dnes už se přizpůsobuje nudnému životu, a tak některé typické znaky teriérů už postrádá, ale neznamená to, že z něho teriéra nevychováte.

Stejně tak jako spousta lidí jorkšíry nade vše miluje, je stále hodně lidí, kteří jim nadávají do „gaučáků“ a „smetáků“. Pes je to stejně jako dobrman. Sice malý a nesamostatný, ale rozhodně si do postele vyberu radši „gaučáka“ než 80-ti kilogramovou dogu.

Myslím si, že i pro vás se v této práci našlo něco, co jste nevěděli. Třeba vám to k ničemu nebude a třeba se vám to jednou bude hodit. Možná jste si právě rozmysleli, že by se vám vlastně moc líbilo mít někoho, kdo bude vedle vás klidně po celý den. A tak vás prosím, abyste opravdu řádně zvážili výběr psího plemena a pokud vyberete správně, budete se řídit radami zkušených chovatelů, dobrých psích pánů, či kynologů, uvidíte, že se vám koupě psa určitě vyplatila.

Prohlašuji, že na celé práci jsem pracovala samostatně a použitou literaturu jsem uvedl.

V Olomouci, červen 2011

podpis

Literatura

knihy:

Rachel Keyesová: *Jorkširský teriér*. Praha: Fortuna Print, 2000

Jean – Pierre Hutin: *Budeme mít dobrého psa*. Město neuvedeno: Robert Laffont, 1991

Dr. Bruce Fogle: *Německý ovčák*. Český Těšín: Cesty, 1999

Dr. Bruce Fogle: *Všechno o výcviku PSA*. Český Těšín: Cesty, neuvedeno

webové stránky:

<http://www.zvirata.inzercebazar.cz/inzerat/54862-maltezsky-psik-s-pp-inzerce.html> [2011-05-14]

<http://www.pes-portal.sk/plemena/dandie-dinmont-terier> [2011-05-14]

<http://cvrcovice-pejsi.blog.cz/1004/6> [2011-05-14]

<http://ajdamuc.blog.cz/1007/anglicky-toy-terier> [2011-05-14]

http://cs.wikipedia.org/wiki/Pes_domáci [2011-05-30]

<http://www.australskakelpie.estranky.cz/> [2011-05-31]

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Agility> [2011-06-02]

<http://www.irskysetr.cz/fotogalerie/> [2011-06-02]

http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/krimi/rotvajler-potrhal-v-obliceji-malou-holcicku-jeji-stav-je-vazny_198072.html?showTab=nejctenejsi-3 [2011-06-02]

http://www.cz-pes.cz/atlas_nemecky_ovcak.php [2011-06-02]

<http://www.psi-plemena.cz/border-kolie> [2011-06-02]

<http://vchs-bluemoon.xf.cz/vybaveni.htm> [2011-06-02]

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Dogdancing> [2011-06-02]

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Dogfrisbee> [2011-06-02]

<http://www.pozitkari.cz/o-pozitku/hobby-12/dogdancing-psi-triky-395/> [2011-06-02]